

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN NGHIÊN CỨU KINH THÀNH

Kinh thành cổ Việt Nam

VIETNAM ANCIENT CAPITALS

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2021

MỤC LỤC

<i>Lời tựa</i>	8
BÙI MINH TRÍ Gốm Tống - Trung Quốc trong Hoàng cung Thăng Long	12
ĐỖ TRƯỜNG GIANG, NGUYỄN THỊ HỒNG LÊ, PHẠM THỊ OANH LÊ THỊ YÊN, PHẠM THẢO NGÂN Đồ gốm men trắng thời Lý trong Hoàng cung Thăng Long - Kết quả nghiên cứu năm 2019-2020	70
LÊ THỊ BÌNH Đồ gốm men ngọc thời Lý trong Hoàng cung Thăng Long - Kết quả nghiên cứu năm 2019-2020	100
WONG WAI-YEE, SHARON Những phát hiện khảo cổ học về sản xuất và tiêu thụ gốm sứ ở Quảng Đông và Hồng Kông giai đoạn Tống - Nguyên (thế kỷ 10-14)	136
DAVID BROTHERSON Đồ sứ Trung Quốc thời Tống ở Angkor	150
ĐẶNG THỊ KHƯƠNG, CAO THỊ HUYỀN Đồ đun nấu thời Đinh - Tiền Lê khu di tích Hoàng thành Thăng Long	162
LẠI VĂN TỚI Di chỉ sản xuất gốm Gò Cây Me - nhận thức mới qua kết quả khai quật năm 2017 - 2018	178
NGÔ VĂN CƯỜNG Gạch chữ Hán thời Lê sơ tại khu di tích Hoàng thành Thăng Long	212
BÙI HỮU NGỌC Ngói hộp lợp bờ nóc mái kiến trúc cung điện thời Lê Trung hưng	234
NGUYỄN THỊ ANH ĐÀO Hiện vật kim loại khu di tích Hoàng thành Thăng Long - Kết quả bảo quản, nghiên cứu và phân loại sơ bộ	252
PHAN THANH HẢI Điện Thái Hòa và Điện Cần Chánh thời Nguyễn nhìn từ góc độ bố trí không gian nghi lễ	278

ĐỒ GỐM MEN TRẮNG THỜI LÝ

TRONG HOÀNG CUNG THĂNG LONG
KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU NĂM 2019-2020

ĐỖ TRƯỜNG GIANG*, NGUYỄN THỊ HỒNG LÊ,
PHẠM THỊ OANH, LÊ THỊ YÊN, PHẠM THẢO NGÂN**

* NCS, Viện Nghiên cứu Kinh thành
** ThS., Viện Nghiên cứu Kinh thành

Đĩa đài sen men trắng, trang trí hoa
cúc dây, thời Lý, thế kỷ 11-12.
Nguồn: Zetterquits Galleries
(New York, NY).

MỞ ĐẦU

Khu di tích Hoàng thành Thăng Long trong hai cuộc khai quật khảo cổ học năm 2002-2004 tại 18 Hoàng Diệu (khu ABCD) và năm 2008-2009 tại khu vực xây dựng nhà Quốc hội (khu E) đã thu được một khối lượng khổng lồ các di vật có giá trị văn hóa, lịch sử như: vật liệu kiến trúc, gốm sứ, sành, đất nung, kim loại, đá, nhuyễn thể, xương... Với những giá trị di sản, kiến trúc, văn hóa được kết tinh qua hàng nghìn năm lịch sử, khu di tích này đã được UNESCO công nhận là Di sản Văn hóa thế giới vào năm 2010. Trong số các di vật khai quật được tại Hoàng thành Thăng Long, đồ gốm sứ là loại hình di vật chiếm số lượng lớn và có nhiều giá trị khoa học trong việc nghiên cứu các vấn đề về văn hóa, tín ngưỡng, tôn giáo cũng như kinh tế của xã hội đương thời. Việc chỉnh lý, nghiên cứu, đánh giá giá trị các di vật gốm sứ phát hiện tại Hoàng thành Thăng Long đang được Viện Nghiên cứu Kinh thành thực hiện theo lộ trình dựa trên nguồn gốc, niên đại và dòng men. Trong hai năm 2019-2020, Viện Nghiên cứu Kinh thành đã tiến hành chỉnh lý chi tiết và nghiên cứu đồ gốm sứ thời Lý, Trần, bước đầu giải mã những vấn đề khoa học, bí ẩn về đời sống trong Hoàng cung Thăng Long đương thời.

Đồ gốm sứ Việt Nam thời Lý (1010-1225) phát hiện tại khu ABCD có số lượng tương đối lớn với 16.084 hiện vật, gồm: 288 hiện vật đủ dáng và 15.796 hiện vật mảnh vỡ (gồm 3.521 mảnh miêng, 5.995 mảnh thân và 6.281 mảnh đáy). Đồ gốm thời kỳ này rất phong phú về loại hình, đa dạng về kiểu dáng, đặc sắc về hoa văn trang trí. Theo nghiên cứu của PGS.TS. Bùi Minh Trí, đồ gốm sứ Việt Nam thời Lý có sáu dòng men: men trắng, men ngọc, men nâu, men lục, men vàng và hoa nâu (Bùi Minh Trí, 2012). Tại khu ABCD, các nhà khảo cổ học đã phát hiện được đủ sáu dòng men của đồ gốm thời Lý với 20 loại hình, gồm: bát, đĩa, đĩa mài thảo dược, âu, ang, chậu, liễn, bình, bình hoa, bình đốt trầm, bình rượu, vò, lọ, hộp, ống nhỏ, bát bông, thạp, đĩa đài, nắp, chân đế thạp/liễn. Trong đó, tuy số lượng loại hình trong mỗi dòng men có số lượng khác nhau, nhưng về tổng thể chúng có những đặc trưng mang tính tương đồng về hình dáng và kỹ thuật sản xuất, mang dấu ấn của thời đại.